

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Årlig tillsynsrapport för verkstadsindustri

September 2009 till oktober 2010

En rapport från Miljöförvaltningen

Anna Vestman

November 2010

INNEHÅLL

1	Beskrivning av branschen	3
2	Tillsynsarbetet inom branschen	4
3	Miljöarbetet inom branschen	5
	3.1.1 Egenkontroll och kemikalier	5
	3.1.2 Indikatorer för tillståndet i branschen.....	7
4	Bilaga 1	8

1 BESKRIVNING AV BRANSCHEN

Branschen omfattar såväl stora mekaniska verkstäder, små smyckesverkstäder som bilverkstäder och olika former av lackerare. Det finns sex B-anläggningar och 25 stycken C-anläggningar. I vårt tillsynsregister Ecos finns drygt 300 U-anläggningar (små verkstäder) registrerade.

Branschens miljöpåverkan

Vissa av verksamheterna släpper ut processavloppsvatten som kan innehålla metaller, oljor och andra ämnen som kan påverka slamkvalitén i reningsverken.

Lösningsmedel används av många inom branschen. Det är främst billackerare men det finns även de som lackerar möbler eller utför andra typer av ytbehandlingar av metall. Utsläpp av lösningsmedel kan på lokal nivå ge problem med lukt. På global nivå bidrar utsläppen av lösningsmedel till bildningen av marknära ozon och växthusgaser. Inom billackeringen är färgerna numera vattenbaserade men vissa s.k. klarlacker innehåller hög andel lösningsmedel.

Uppvärmning av industrilokaler är generellt sett en stor del av ett företags energiförbrukning men det finns även några verksamheter inom branschen som har mycket energikrävande processer.

2 TILLSYNSARBETET INOM BRANSCHEN

Eftersom det är vitt skilda typer av företag inom verkstadsbranschen så varierar tillsynsbehovet. Generellt är dock tillsynen inriktad på förebyggande verksamhet såsom granskning av kemikalie- och avfallshantering och verksamheterna besöks regelbundet. Stora verksamheter som exempelvis Sandvik, System 3R och Nobel Biocare besöks varje år. Förutom detta så ingår i den årliga tillsynen följande aktiviteter:

- Granskning av miljörapporter
- Inspektioner i samband med periodisk besiktning
- Inspektioner i samband med anmälningar om förändringar
- Handläggning av anmälningsärenden
- Kommunikation kring mindre förändringar som inte kräver anmälan
- Hantering av klagomål på störningar
- Tillsynsvägledning framförallt rörande tolkning av föreskrifter
- Åtalsanmälningar och förelägganden

Medelstora verksamheter, t.ex. Spiros, Sivers Lab och de större bilverkstäderna, besöks vartannat till vart tredje år. Hit hör 29 stycken U-anläggningar som vi bedömt kräver mer tillsyn än de övriga inom klassen U. De omfattas därför av årlig avgift. Några av företagen inom kategorin medelstora verksamheter lämnar in årliga rapporter över avfallshantering och förbrukning av bl.a. lösningsmedel.

Den tillsynstid som lagts ner på företagen inom branschen motsvarar den fasta årliga avgiften.

Majoriteten av objekten inom verkstadsbranschen är små verkstäder, främst bilverkstäder. Det är konjunktur känsliga företag som ofta byter ägare. Miljöförvaltningen har som ambition att besöka dem vart femte år och sedan ett antal år tillbaka drivs denna tillsyn i projektform där målsättningen är att 80-100 små verkstäder ska inspekteras varje år.

3 MILJÖARBETET INOM BRANSCHEN

3.1.1 Egenkontroll och kemikalier

I tabellen i bilaga 1 listas de 49 företag som har fått minst ett tillsynsbesök under perioden sept 2009- okt 2010. Dessa inspektioner har varit planerade. Från tabellen kan utläsas att sex företag lämnar in miljörapport och att årsrapport lämnas av lika många. Syftet med miljö- och årsrapport är att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska få in de uppgifter som behövs för att kunna bedriva en effektiv kontroll över verksamheternas miljöpåverkan. Rapporterna innehåller t.ex. uppgift om mängd och typ av avfall som körts bort och en uppräknig av de eventuella incidenter som skett under året. Genom att incidenterna sammanställs kan vi tydligare se om orsaken har berott på brister i någon del av egenkontrollen. Företagen får en skriftlig eller muntlig återkoppling på det som redovisats i rapporten. Cromtryck har i sin senaste årsrapport t.ex. angivit att de arbetar vidare med testerna att beta utan sexvärt krom. Om detta lyckas är det ett stort framsteg eftersom sexvärt krom är cancerogent och farligt för vattenlevande organismer.

I tabellen framgår att majoriteten av verksamheterna har en godtagbar egenkontroll. Egenkontrollen är företagets egna verktyg för att fortlöpande kontrollera och utvärdera de risker för miljön och människors hälsa som deras verksamhet kan ge upphov till. Ett sätt att kontrollera att ett företag har en god egenkontroll är att granska skriftlig dokumentation av rutiner. Egenkontrollen måste genomsyra hela företagets organisation. Ett enkelt sätt att kontrollera om det fungerar är att gå ut på verkstadsgolvet och fråga de som jobbar i produktionen om de vet hur de ska hantera ett spill av olja eller liknande. För de verksamheter som ännu inte har en godtagbar egenkontroll pågår ett aktivt arbete med att driva på och till viss del stötta dem att nå ända fram. Vid nästa inspektionstillfälle kommer egenkontrollen att följas upp.

Alla tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som hanterar kemiska produkter ska ha en förteckning över dessa produkter. Syftet med förteckningen är att företaget ska få en säkrare hantering av kemikalierna och bl.a. kunna göra ett aktivt val genom att byta ut miljö- och hälsofarliga produkter mot sådana som ger en mindre påverkan på miljö och hälsa. De allra flesta tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheterna inom verkstadsbranschen en godtagbar kemikalieförteckning. Även här bedriver vi som tillsynsmyndighet ett aktivt arbete med att få alla verksamheter att uppnå målet. Verksamheter som har denna brist kommer att följas upp. Flera företag har gått ett steg längre och redovisar sina kemikalieförteckningar på ämnesnivå. Som exempel kan nämnas Sandvik, Cromtryck och Bodycote Värmebehandlings. Genom att ta reda på vilka ämnen som ingår i de kemiska produkter som används i verksamheten så

kan ett än mer effektivt arbete med substitution av kemikalier bedrivas. Målet är att få bort produkter som innehåller s.k. utfasnings- och riskminskningsämnen.

Verksamheter med provningskod U har ingen formell skyldighet att varken ha vare sig en skriftlig dokumentation av sin egenkontroll eller en skriftlig förteckning över sina kemiska produkter men det finns exempel på företag (främst sådana som tidigare klassats som C eller större bilverkstäder) som ändå har en sådan skriftlig dokumentation. Nobel Biocare, Essilor och KTH Elektrumlaboratoriet kan nämnas i detta sammanhang. Det som tydligt märks är att företag som fått ett eller flera tillsynsbesök får en positiv utveckling när det gäller sitt miljöarbete. Verksamheten kommer igång med att ta reda på vilken miljöpåverkan de har och jobbar sedan vidare utifrån det. Vid nästa inspektionstillfälle är det oftast färre brister och inspektionen kan genomföras på ett mer effektivt sätt eftersom vi och företagen fått ett mer likartat sätt att diskutera kring miljöfrågorna.

Under 2010 har Miljöförvaltningen tillsammans med Malmö och Göteborg bedrivit ett tillsynsprojekt med syfte att öka de kemikalieintensiva verksamheternas kunskapsnivå om den nya REACH-lagstiftningen. Tre av verkstadsbranschens företag (Sandvik, Combi-Lack och Nobel Biocare) ingick i det projektet. Verksamheterna besöktes och en rad frågor ställdes för att utröna hur mycket de känner till om lagstiftningen, hur det påverkar just dem och i slutänden vilka rutiner de har för att leva upp till lagstiftningen. Sandvik är ett stort företag med verksamhet i flera länder. De har en person som i princip enbart jobbar med REACH-frågor och deras kunskapsnivå låg därför betydligt över de andra två. Framåt i tiden kommer REACH-frågorna att bli en lika naturlig del av tillsynsbesöken som exempelvis avfallshanteringen är idag. Mer detaljerad information om detta projekt kommer att redovisas i separat rapport.

Tillsynen av små verkstäder bedrivs som tidigare nämnts i projektform och redovisas i en separat rapport. Det som dock kort kan nämnas är att kunskapsnivån höjs påtagligt hos de enskilda verksamheterna efter att de besökts. Under förutsättning att företaget drivs av samma personer så ser kemikalie- och avfallshanteringen betydligt bättre ut vid nästa inspektion som sker fyra till fem år senare. Förutom att vi som tillsynsmyndighet har en kontrollerande funktion så ingår det också i vårt uppdrag att till viss del informera och utbilda företagen.

3.1.2 Indikatorer för tillståndet i branschen

Indikator och årsmål

Indikator	Årsmål
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning (objekt med årsavgift)	100 %
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sina transporter (objekt med årsavgift)	100 %

Samtliga företag som betalar fast årlig avgift uppfyller målen.

När det gäller energieffektiviseringar kan nämnas Cromtryck som försett sina IR-ugnar med sensorer som gör att lamporna slocknar när det inte finns några emblem på processbandet. En enkel och effektiv åtgärd som sparar både pengar och energi.

Transportfrågor behöver inte alltid omfatta transport av gods till och från en verksamhet utan vissa företag har miljömål som också syftar till att uppmuntra de anställda att samåka vid tjänsteresor, använda sig av videokonferenser och undersöka vilket miljöarbete som speditörerna bedriver. Som exempel på företag som gör det sistnämnda kan Sandvik och System 3R nämnas.

Årlig tillsynsrapport för verkstadsindustri

Bilaga 1

4 BILAGA 1

Sammanställning av branschens tillsyn samt bedömning av egenkontroll och kemikalieförteckning

Objekt	Prövn.nivå	Årlig tillsynstid (tim)	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Sandvik	B	40	X		X		X	
Belox	B	14	X		X		X	
Circon	B	14	X		X		X	
Multicad I Stockholm	B	14	X		X		X	
All-galvan	B	12	X		X		X	
Dentatus	B	11	X		X		X	
System 3r International	C	40	X		X			
Combi-Lack	C	14	X		X			X
Stockholms industrilack	C	14	X		X			X
Bosch Rexroth Teknik	C	12	X		X			X
Imo	C	12		X		X		
Målarvarvet	C	12	X			X		
P & M Romator	C	12	X		X			
Stockholms Reparationsvarv AB	C	12	X			X		
Gila Produktion	C	12	X			X		

Årlig tillsynsrapport för verkstadsindustri

Bilaga 1

Objekt	Prövn.nivå	Årlig tillsynstid (tim)	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Cromtryck	C	10	X		X			X
Oerlikon Balzers Sandvik Coating	C	10	X			X		
Spiros	C	10	X		X			
Lesjöfors Stockholms Fjäder	C	10	X		X			X
Bodycote Värmebehandling	C	7	X		X			X
Brovex Mekaniska Verkstad AB	C	5		X	X			
Ekab Finmekanik	C	5	X			X		
Herman Bergman Konstgjuteri	C	4	X		X			
Konstgjuteri Gunnar Pettersson	C	4	X		X			
Nobel Biocare AB	U	20	X		X			
Sivers Lab/Cobham	U	10	X		X			
Essilor	U	7	X		X			
Hammarby industrilackering	U	7	X			X		
Smyckesverkstaden	U	3	X		X			
Bilia Öst Södermalm	U	3	X		X			X

Årlig tillsynsrapport för verkstadsindustri

Bilaga 1

Objekt	Prövn.nivå	Årlig tillsynstid (tim)	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Din Bil (Wolkswagen / Audi Hammarby)	U	3	X		X			
Europeiska Motor (Vällingby)	U	3	X			X		
Kindwalls Hammarby Sjöstad	U	3	X			X		
Älvsjöverksta'n	U	3	X			X		
Kindwalls serviceverkstad Sätra	U	3	X			X		
Svenska Bil i Stockholm, Akalla	U	3	X			X		
Svenska Bil i Stockholm, Östermalm	U	3	X			X		
Wolkswagen Bromma (Din Bil)	U	3	X			X		
Fronnå & Klarby Lack	U	3	X			X		
Mälarlack	U	3	X			X		
KTH Elektrumlaboratoriet	U	10	X		X			
Dalens Lastbilservice	U	3	X			X		

Årlig tillsynsrapport för verkstadsindustri

Bilaga 1

Objekt	Prövn.nivå	Årlig tillsynstid (tim)	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Hallbergs Plåt Och Lack	U	3	X			X		
Orazio Bil & Plåt	U	3	X			X		
Exclusive Cars	U	3	X			X		
Högdalens Bil & Skadecenter	U	3	X			X		
Kihlströms Bilverkstad	U	3	X			X		
Lagerstedts Bil	U	3	X			X		
Svenska Bil, Ulvsunda	U	3	X			X		